Martin Gade

Om vor Slægt

Forlaget Skelhøj

Forlaget Skelhøj
© Martin Gade 1995

Privat udgivelse 1997
Oplag ?? Eksemplarer

Tillæg sidst i bogen: Anetavler
for Mette Gade og Christen Gade

Big -Bang for 15 milliarder år siden, kloge folk mener, at der var intet før Big Bang, alt var tomhed.
0g alt er relativ.

I nogle korte øjeblikke prøver man at spejde efter meningen med det hele, men det er kun for filosoffer, og derfor vil jeg kun se på kendsgerningen:
At vi er her!!
Vore fædre har ligesom vi, sikkert syntes, at her var et godt sted at bo - måske for 5 tusinde år siden, da det sikkert var en ø. Her kom sjældent ufredsfolk, og hvis det skete var vi vel bevæbnet, hvad de mange fund af flintevåben vidner om.
Det ses tydeligt i landskabet, at en fjordarm har strakt sig til Odby dam og til Enghøjgård. I den østre ende på Østergårds mark viste der sig, da man gravede kanaler til udtørringen, en våbenfabrik, den var indrettet et fornuftigt sted lige på kanten ned til fjordarmen. Her må man forestille sig de gamle skæggede vildmænd har slidt med deres stenhamre, og vel også hygget sig måske i læ af egetræer-og purl --- mens deres kvinder har kigget beundrende på, imellem de kogte suppe på en dyrekølle, eller måske de stegte et par gedder på et bål i nærheden.
Nu støder vi på deres efterladenskaber fem til seks tusinde år efter. Et lille hjørne af fabrikken har Anders m.fl. gravet ud, og fundet omk. 80 små pilespidser m.m. - velegnede til at skyde fugle med. Kom der fredsforstyrrere, kunne de nok også bruges mod dem.
De mange generationer har efterladt minder. Mest i form af gravhøje, og så er størsteparten vist endda sløjfede. Men også flinteredskaber, her på marken fandt jeg en halv stenøkse, og jeg tænkte, hvad mon manden sagde, da hans fine økse, som han havde haft så megen besvær med gik i to stykker. Og Svend da, han fandt en næsten ubrugt flintestensegl. Der har formodentlig været let adgang til flinten for vore flintesmede her på Thyholm, da kridtet nogle steder lå tæt på overfladen.
Efter beskrivelsen af sådanne muligheder, vil vi prøve at tænke os, hvordan livet var omkring vore tip-tipolde forældre, de af dem som der er optegnet en smule om.

Det begynder sådan: ----

Søren Christensen der bor i "Olesgård" er blevet enke, men han får fæstet en velvoksen pige på 40 år fra Hvidbjeggård og samtidig fæster han d. 19-årige Niels Krabe Christensen fra Lyngs. Pigen fra Hvidbjerggård, - Zidsel - gifter sig med gamle Søren, og får på denne måde del i alle herlighederne. Men Søren er syg og går til sengs, og Zidsel får ansvaret, både ude og inde. Niels Krabe er måske ene om arbejdet, dog passer Zidsel at få malket de fire køer og passer vel de to grise og kalvene, mens Niels ordner hestene, de bliver først vandede i Trampekjær og så sat i tøjr omme på toften derefter må han næsten en hel fjerdingvej vesterud for at vande og flytte studene, det er let nok, for der er flere vandhuller derude, og allerlængst ude skal de 12 får med lam flyttes. Og, siger Zidsel, "Du kan lige gå te æ fyver etter et par fisk". Der var fisk i æ fyver til overflod, fordi der var lukket ud til havet, og derfor var vandet næsten fersk. Niels får nu smidt krogene eller garnet ud, og kan snart begive sig på hjemvejen med en smule tilmad til djer ojn, men han må nok hellere lige flytte fårene før han render hjem. Da det nu er i maj, gør han klar til den næste dag at vaske fårene, der bliver trillet et trækar om til Trampekjær, og når de 12 får er grundig vaskede, kommer Zidsel med det beskidte arbejdstøj, for nu er vandet fra fårevaskningen fyldt med fed tælle fra fårene, og det skal nok løsne skidtet.
Det var ikke nogen nem gård at drive, det var først her hen i maj at markerne begyndte at bleve så tørre at man kunne begynde at harve, fordi det var vandlidende næsten det hele, man må vel tro at Niels har haft en plojos tjenestedreng til hjælp.
Førend sommeren er omme dør Niels´s husbond, og nu er det hans madmor der er enke. —- Det er hun ikke ret længe, for hun og Niels bliver gift med hinanden.
Her skal ikke siges noget mindre pænt om Zidsel, men hun var jo altså 21 år ældre end Niels, og formælingen var, som A G nævner, måske påtvungen af godsejeren! (Anton Gadegård i slægtsbogen. Red.).

Odby, omkr. 1940 med "Trampkjær" og "Olesgaard"..

Hvorfor tip-tip Oldefar begyndte at spille kort

Men vi skal til at finde ud af hvorfor tip-tip-oldefar begyndte at spille kort -og drikke sig fuld, det kan også være Peder Powelsen der har fristet ham over evne. De var selvfølgelig i kirke den der søndag, og så er det altså Peder Povelsen siger til Niels: "Vil du med mig til Uglev til Anders Jensen og hente nogle penge som han skylder mig", se, sådan gik det til:

Niels Krabe og Peder Povelsen sammen med Lars Christensen af Ugelef var forsamlet hos Anders Jensen af Ugelef til drik og spil, ej alene den ganske nat mellem søndag og mandag, men hele mandagen igennem, Gud til fortørnelse, næsten til forargelse og kongens lov modbrydelig. Ingen af de tiltalte var mødt til retsmødet, hvorved de erkendte sig skyldige, hver fik en bøde på 2 lod sølv og til bestridelse af omkostningerne i fællesskab 3 rigsdaler.
Peder Povelsen var, efter Ramsgårds redegørelse om sagen den rigeste mand i byen, han ejede Knudbak der på det tidspunkt lå her på vores toft lige over for smedien, der jo var samlingspunkt for egnens bønder. Om lærestregen nu forbedrede det glade liv for de gode naboer vides ikke, men efter 20 års ægteskab med Zidsel dør hun, og nu begynder et nyt og sikkert lykkeligere afsnit af Niels,s liv som får betydning for os allesammen.

Jo, - 3 af deres børn blev mine Tip-oldeforældre.

Niels har siddet i Kirken og kikket over i kvindesiden efter Tomas Andersens Dorthe fra Serup, og Dorthe kikkede igen. Nu blev der liv i Odby. Jeg ser i fantasien de samme legesteder som vi brugte: " Nis Gårgos bjer" "Ambys badestrand" "Trampekja" "Odby sø". Plantagerne havde de godt nok ikke. Men hedestrækninger både her og der til at plukke revlinger på. Dorthes og Niels's børneflok på ni sammen med sikkert andre måske lige så store flokke havde nok været et kik værd.

Hvofor så megen snak om just den familie?
Jo,-3 af deres børn blev mine Tip-oldeforældre.

1) Christen købte Krabbegården i Hellerød, den var dobbelt så stor som den er i dag, og i modsætning til Olesgård er jorden ikke vandlidende. Gennem min farmor blev han min Tipoldefar.

2) Anne. Der har været visse forbindelser med Serupfolkene - måske har de flittigt besøgt bedsteforældrene og der på nabogården nemlig hos P. Led var der Sønnen Jens og de blev kærester, det var også ret til måde, for de var hinanden værd i jordisk gods. På et tidspunkt begyndte der at trække mørke skyer op over de unges lyserøde himmel. Der gik grimme rygter om at en foged var undervejs rundt i landet for at hverve de unge mænd til soldatertjeneste. Tjenesten kunne vistnok vare indtil 7 år. Vor Jens havde netop alderen til at blive udskreven, men dersom de var ejendomsbesiddere kunne man ikke udskrive dem . I den situation måtte der handles hurtigt, Jens kom på den brune plag og i galop over Serup sø og på besøg hos pastor Vilse, og da Jens red fra præstegården havde han en lovformelig kontrakt på køb af sin fars gård. Som rygtet havde sagt indfandt fogeden sig inden længe med budskabet til Jens at han skulle ind som soldat. Jens protesterede med den begrundelse, at gårdejere ikke kunne udskrives.

Fogeden var klar over at dette var lavet for at undgå indkaldelsen, der blev retssag om sagen, og derfor kender vi den. (Anna Louise Ahlstrøm kender til sagen fra Rigsarkivet.) Det endte godt for Jens, idet han fik medhold i retten, og han kunne gifte sig med Anne, - det var ellers noget andet end at blive mishandlet af de rå officerer i mange år.
Som det var skik i Serup, fik Anne også mange børn - 10 styk.

Her skal kun omtales de to:
"Peder":
Der blev stamfader til, på denne måde vore slægtninge: Kræmmer Gade. -— og Peders søn " Niels Kræmmer Pedersen" var fætter til "Gammelfå" i Boddum.
I begge disse to linier har efterkommerne den samme hudsygdom i hænderne og fødderne, og som er arvelig især i mandslinien.

Og Peders søster: Cecel.
Jeg må forklare lidt om "Oldefar" Christen Thomsen senere Gade. Christens familie var mindre bemidlet, for at sige det mildt. En broder, Morten Thomsen, flyttede til Tambohus og blev fisker.
Christen lærte sig tømrerhåndværket, og da han absolut var dygtig i faget, må vi regne med, at han får tømrerarbejdet på Jens Pedersens ny lade. Fru Anne har været en smule bekymret for datteren Cecel, at hun absolut skulle rende ude ved den tømrer med kaffetår hele tiden. Som tiden så gik måtte lille Cecel så betro sin mor, at hun var altså blevet så forelsket i den lange tømrer, at hun ville giftes med ham.
Denne tømrer kan du godt slå af dit hoved- mente mor Anne - du skal ikke giftes med en fattigper, du kan finde dig en med en smule midler. Og så var den sag, slut!! Troede Anne.

Sagen var ikke slut, for efter 6 a.7 måneder måtte Cecel til at betro sig til sin mor, at, ja-altså, at nu bliver det altså nødvendig at holde bryllup, for jeg skal have et barn med Christen.
Bryllup blev der, men de to, snart tre, måtte leje sig ind i et lille hus i Hellerød, og efter som tiden gik, måske flere børn og knap med tømrerarbejde til en ussel dagløn blev der kun en tynd lag smør på brødet, måtte Cecel vel sande sin mors snak, så sådan kunne det ikke blive ved.
En dag i det tidlige forår tog Christen en beslutning, han tog stokken i hånden og begav sig tværtover til Bjørndalgård hvor der boede en meget velhavende Mand.
Under Bjørndalgård hørte der dengang dobbelt så megen jord som nu, og derfor mange heste.
Det er sandsynlig at oldefar har kendt Bjørndalmanden, muligvis grundet tømrerfaget, og derfor være frimodig nok til at bede om lån af hest og vogn. Han betroede sig så til J. Andres's far, "Bjørndalmanden", at han var træt af Cecels beklagelser over det tynde lag smør, nu ville han prøve at komme bedre frem ved ålehandel.
P. Jensen lignede sin søn "J. Andreas" i godgørendhed.
Christen lånte befordringen. --- Skal vi gætte på, måske med betingelsen: Du kan jo tømre lidt om vinteren for mig???

"Kappelgaard" ca. 1913

Nu kom der bedre tider til huse i det lille hjem, vi læser om ålehandelen i egnshistorisk tidsskrift hvor fætter Chr. Gade beskriver det: ”Hvordan det gik for oldefar har min farbror Carl fortalt om: *-Da hans gammelfår havde kørt et par ture, kunne han købe befordringen, og da han havde kørt nogle ture endnu, kunne han købe Nr. Kappelgård.”* Citat slut.

Christen Thomsen Gade
f. 1799 i Hellerød
d. 1878 i Hellerød

Nu må vi da tro, at Cecel er blevn tilfreds, da hun nu som sine forfædre var bleven gårdmandskone.

3) Maren f. 1758 blev gift med en nabo gårdmand Jens Christensen. Deres søn, Thomas , blev gift med Kirsten Dueholm fra Odbygård og blev således mine tipoldeforældre, - men nu over på min mors linje. Kirstens far var både gårdejer og købmand, og sad formodentlig godt i det, og Kirsten så vist ret godt ud, hvad følgende breve tyder på:

K*irsten Christensdatter Dueholm, Odby.*
Min allerhjæreste Medkristen.

Jeg vil ønske af et særdeles oprigtig Hjerte, at den gode Sæd, som nu i din Ungdom bliver nedlagt hos dig, måe og i de ældre År følge dig og deraf nyde Frugten i sin Tid; jeg mener, at den Lærdom, som nu bliver indskjærpet i dig, at du i den måe også fremdeles vedblive, alle dine Livets Dage. Men lad det ikke allene blive derved, at du lærer Det, men du må tillige efterleve det og stræbe at vise og udøve Det i Dyd og gode Gjerninger.
Thi det er den rette Kundskab om Gud og hans Ord, der bidrager fornemmelig til din timelig og evig Lyksalighed, når den er velgrundet; men derfor må du stedse ihukomme fra hvem sådant kommer, det er Gud, som du haver at takke for denne hans store Velgjerning; han har ladet dig fødes af kristelige Forældre, der både vil og kan give dig en god og kristelige Opdragelse. Agt det for en ringe ting, at onde Mennesker taler ilde om dig, thi det er sådant gået vor frelser selv, og det vil sådan gå med alle sande Kristne. Men søg i ald Modgang at bevare dit liv i Hellighed og Retfærdighed indtil Jesu Kristi Dag. Og våg for alting flittig over det lidet Pund, som Gud har betroet dig, at det må hedde på hin Dag : Vel du gode og tro Tjener, du har været tro over det lidet, jeg vil sætte dig over mere, gak ind til din Herres Glæde.

Humlum Skole d. 24 Febr. 1813
S. Schou. Skolelærer.

Dette tilhører Kirsten ChristensDatter Dueholm.

Kirsten Dueholm i Odby P. M.

Den første Gang, mine Øjne så dig, var du en behagelig Genstand for dem, og siden har du ej alene behaget dem, men også mit Hjerte, som siden har været dig hengivent. At åbenbare dig mit Hjertes Tanke i den Henseende har ofte været mit Forsæt; men udførelsen deraf har hidindtil mislykket mig, dels af Undseelse, dels på mangel af lejlighed. Hensigten med

disse Linier er altså: at åbenbare dig mit Hjertes Ønske, som er, at jeg engang måtte nyde den Lykke, med dig at indgå Ægteskabs Forbindelse.

*(Den Gud *) til Menneskets Gavn og Lyksalighed har indstiftet. Ja, Jeg siger,"engang" er det mit Ønske; thi straks tillade Omstændighederne det ej, og det var os som så unge Mennesker heller ikke tjenligt. Imidlertid ser du nu, at mit ønske er, at vi fra nu af måtte i Kjerlighed omgåes, indtil Gud mager det så, at Hensigten kan opnås, jeg har nu vovet at åbenbare dig, hvad jeg længe holdt shjult; men hvad nytter det mig, dersom ikke dit Sindelag svarer til min Forventning. Hvad nytter det, du har vundet mit Hjerte, hvis jeg ikke har den Lykke at vinde dit. Du ser altså, at Hensigten med disse Linier er, også at overbevises om din Mening, hviken jeg da troer, du vil være så god med det første mundtlig at tilkendegive mig ved enten i Aften eller den næste Aften at gå op til mig i Skolehuset- henimod Sengetid, da gives bedst Lejlighed til sådan Samtale. Jeg slutter da med det ønske, at min Begæring måtte blive opfyldt, da jeg efter lang Overvejelse har fundet, at mit vel ikke uden dette kan befordres.*

Din stedse hengivne C. Olsen.
Odby Skolehus 5/3. 1819.

**) mangler i originalen.*

Velagtede Pige Kirsten Dueholm! Odbye.
Bedste Pige.

Tilgiv at jeg tilskriver dig følgende få, men vigtige Linier! Hos hvert Menneske har den alvise Gud nedlagt Drift eller indvortes Tilskyndelse til at indgå Forening med det andet Kjøn.- Ligeså ædel, som denne Drift er, når den har sit Udspring fra de rigtige Bevæggrunde, lige så dårligt og uklogt handler man, når legemlige Fortrin og Yndigheder bestemmer Valget; thi den Kjerlighed, der alene grunder sig på sådanne Fortrin, er som oftest ikke varig, da legemlige Skønheder let kunne tabes- Dog langt fra, at man må være ligegyldig ved det Indtagende, som sådanne udvortes Fuldkommenheder har til Følge, det er ingenlunde min Mening; men det, som må bestemme fornuftige Menneskers Valg, er Sjælens Fuldkommenheder, Forstandens og Hjertets Egenskaber. Disse giver Legemets Fortrin deres sande Værd, og ere Midler til en lykkelig Ægteskab. - Men hvor finder man en Pige, udrustet med sådanne udvortes og indvortes Fortrin? På mit givne Spørgsmål, svarer jeg selv: Dig erkjender jeg for en Sådan, og det inderligste Ønske, jeg derfor kan nære i mit Hjerte, er dette: at du engang, når Omstændighederne gjøre det muligt, vil indgå en nøjere Forbindelse med mig, hvilken Forbindelse, jeg, næst det hellige Væsens Bistand, tør håbe vil blive et Middel til at fremme vor sande Lyksalighed her, Saligheden hisset.- Det Levebrød, som Forsynet vil forunde mig, kan, som du selv kan tænke, ikke skænke os overflod, men vi bør dog håbe, at det kan give os vort rigelige Udkomme, når en klog Sparsommelighed iagttages.-

Det vilde være overflødigt at skrive mere; thi af de foregående Linier kan du min dyrebare Pige slutte dig til min Mening, og jeg ønsker med det allerførste at vide, hvad du hertil svarer mig.- Kunde du ikke give mig Svar, medens jeg er her på Landet, hviket vil næppe længe vare, da hav den Godhed at tilskrive mig med Posten.

Din stedse hengivne
Jens M. Bjørndahl.
Bjørndahl d. 29. Oktober 1823.-

PS- Brevets Udskrift bliver således:
Til Seminarist J. Bjørndahl
Informator hos
Hr. Propritær Lundøgård
på Leergrav pr. Holstebro.

Odby Skolehus var den ejendom som Jens Villadsen nu ejer, dengang med mindre jordtilliggende. Kirsten kunne rimeligvis ikke nøjes med en lille lærerløn, så Olsen måtte se sig sig om efter en anden Kvinde. Han må have haft bedre held andet steds, for han havde en lille pige på P. Dalgårds bedstefars alder: Da der engang var lavet et eller andet hærværk i skolen, fik P. D.s bedstefar skylden, og skulle straffes med "Tampen". Men så kom Olsens lille pige til at græde, fordi hun var den skyldige. Det var da godt at man ikke fik ham Olsen i familien.
Lærer Bjørndahl endte vist på Jegindø, så ham undgik vi også.

Niels Krabe og Dorthe Tomsdatters dattersøn Thomas, og Kirsten købte en gård i Semb, og fik følgende børn:
1) Mette, min Oldemor.
2) Maren, der blev gift "Hebsgård"
3) Dorthe, gift med" Thomas Kræn," fik fødegården.
Vores Tipoldefar Thomas dør omk. 1839 og tipoldemor Kirsten gifter sig med P. Christensen Plougman, og deres datter:
4) Thomine Jensine, opkaldt efter Kirstens første mand "Thomas Jensen" - gifter sig med Mads Poulsen; to sønner:
a) P. Plougman (Sognefoged og i en større gård i Ydby.).Da han rejste en tur med jernbanen spyttede han en klat som man jo da gør en gang imellem, blev det straks påtalt af konduktøren, men her var han ellers kommen til den rette: P. Ploughman slog stokken i vognguIvet med disse ord: "Æ er Sognefoged i Ydby, å æ ska nok sjæl bestem hu æ spytter!".
b) Poul Poulsen ejede Borregård "Poul i Bor". Han var udstyret med et "Kejser Vilhelm skæg".

Oldemor- Mette - "Bette Gammelmuer" blev meget gammel, så gammel at hun sagde "æ trover Gud hår glemt mæ".
Hun gik lidt i barndom, som vi sagde dengang, hun vilde da gerne stadig hjælpe til, og gik og samlede lidt brænde op fra haven, men gammelmuer kritiserede det og sagde "det er vuj muer" og så blev bette gammelmuer fornærmet og sagde: "En fo et ant ind uutak for æ".

Oldemor, Mette Thomasdatter,
f. 1829 i Semb
d. 1925 i Boddum

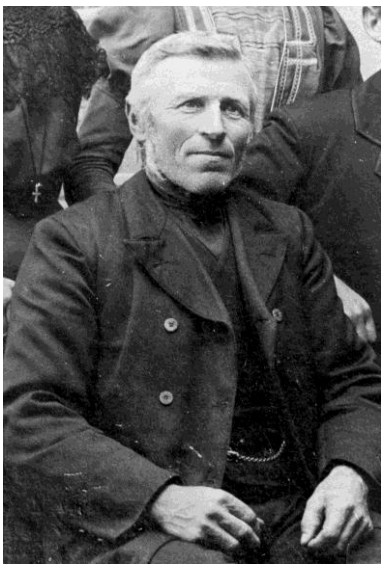
Oldemor var halt af en hofteskade, som vistnok var medfødt, da hun kom i den giftefærdige alder blev hun desværre forelsket i en ung mand ved navn Niels Møller Pedersen, men ak, det var det samme som med min anden Oldefar "Chr.Thomsen Gade" han var nemlig fattig, ganske vist uddannet i møllerifaget, men det var ikke godt nok til Mette mente Tipoldemor Kirsten, så hun sagde som min anden Tipoldemor Anne, - Nej!! -Jo, det var skrappe damer!

Nu havde begge mine oldemødre nok også ben i næsen, de skulle have barn, og det virkede også for oldemor Cecel, men ikke for Mette.
- Kirsten sagde nej - nå naturen går sin gang, min mormor bliver født, og kaldt op efter sin morfar på Odbygård: Kristiane og der bliver ikke bryllup før lille Kristiane er 6 eller 7 år, og det plagede hende efter sigende alle sine dage.

Lille Kristiane og lille Niels, mormor og morfar har sikkert leget sammen som børn, gårdene "Grevegård" og "Skovgård" ligger tæt sammen, de købte en mindre gård midt i Boddum by, og Kristianes forældre flyttede med, og boede hos dem. Mølleren "Kristianes far" blev blind.

Mormor, Kristiane.
f. 1858 i Semb, d. 1927 i Boddum

Morfar, Niels Pedersen,
f.1849 i Barslev, d. 1940 i Boddum.

Dette hjem står for os næsten som paradiset.

Morfar var godt nok meget påpasselig med skillingerne.

Men hvis det kneb lidt trådte Kristiane til og løste op for pungen, som da Morfar kom stolt hjem fra en redningsaktion vist med en kaution og Gammelmue siger til ham "Ka do klå dæ mæ det, Niels? Nej, så måtte Niels ud med det klingende mønt! eller da sønnen morbror Peter skulle rejse til Randers i Kongens tjeneste, han syntes han havde fået for lidt penge med og klagede til sin mor, (æ ska nok snak mæ få,) og så kom pengene. Han var ellers stolt af sønnen, der nu skulle være Dragon, som han også selv havde været. Da morbror Peter var hjemme på orlov og kom efter sengetid, da morfar ellers var gået til køjs, stod han op, i de bare underbukser og lånte dragonsablen for at vise at han kunne fægte endnu. - Søster Thea så det!

Samme Morbror Peter var en dygtig Dragon: han blev Nr. 1 af tusinde ryttere i kapridning. - Christen, du har jo trofæet:

Et lommeuhr med inskription!!

Tekst fra Ur:

1. Rytter 5DR.
Væddeløb for Underko. og Menige.
1916

De havde en brønd så dyb, at når vi spyttede ned i den varede det meget længe inden vi hørte klasket, vi var mange der spyttede, men der var aldrig nogen der sagde at det måtte vi ikke, det var ret sjovt, vi var meget forkælede derovre, måske fordi vor mor var død fra os. - Mest forkælet var bror Peter fordi han var kaldt op efter morfar "Niels Peter" han sov hos oldemor,men før søvnen sagde oldemor altid ”Peter, hå do fot pest?” Det syntes Peter ikke der lød så godt.

Da børneflokken engang skulle gå til stationen klagede Peter sig til gammelfå: "Jamen gammelfå, hvis de no hå grave æ vej længer?" Så blev der godtnok spændt for charabanen. Bedst som de kommer kørende gennem Ydby skov flyver pludselig en kaglende Høne op fra bunden af vognen og ud i skoven, de så den ikke mere. Den havde lavet sig en rede i vognbunden, og havde også lagt sit æg. Det er den historie som Peter ynder at fortælle sine børnebørn.

I Gammelmues tid fik vi kogt ål og stuvede kartofler og bagefter sødsuppe med svesker. Om aftenen nød vi samværet og hørte på, når gammelfå læste i avisen, ikke lydløst, men sådan, mumle-mumle, der var så hyggeligt.

Jeg må fortælle om en eneste gang vi tjente føden Karl og jeg ja, jeg kikkede vist mest på. De ejede en "Pigtærsker" den var placeret i laden oppe på mellembjælkerne og blev trukket af møllen. Kalle smed negene hen til gammelfå som puttede negene ind i gabet på maskineriet, og morbror Peter fjernede halmen der gik bagud. Korn og avner faldt nedenunder i een dynge, som når vi var færdige skulle gennem "æ rænsmaskine" rensemaskinen.

De sidste år Gammelfå levede var han total blind. Han sagde, at han plantede en kvist af Indre Mission i Boddum.

Der var vist nogen uenighed om hvem af Gammelfås søskende der skulle have Grevegården. Det blev Ane, for hun var den galeste.
Hun kunne ikke få børn, men hendes Mand fik en dreng med tjenestepigen: "P. Odgård" som først havde en gård i Styvl. Senere var han direktør på jernstøberiet i Hurup.
Oldefar - Peder Nielsen boede - som enke - et stykke tid hos Datteren Ane hjemme på Skovgård, men de var nok ikke gode ved ham, så han flyttede hen til sønnen Søren Pedersen i Korsgård. ”Jeg vil hellere være ved dig Søren, for Anes mand er så grim til at bande.”
Så en dag bliver den gamle Peder Nielsen syg og Søren sender sønnen Pe. Pedersen på sine bare ben tværtover til Boddum, i båd over fjorden, til hans farbror Niels. Han skal skynde sig at komme, for "Få" har fået en rørelse (hjerneblødning). Pe. Pedersen kom så op at køre med Niels Pedersen tilbage til Søndbjerg.

"Kappelgård" og "Krabbegården".

"Damgaard" også kaldet "Nørgaard" eller "Krabbegaarden"

Når vi nu har hørt om min Mors forældre der begge var født i Barslev, men købte gård i Boddum, tænker vi os tilbage til gårdene i Hellerød "Kappelgård" og "Krabbegården". Begge familier stammede ned fra Dorthe Tomsdatter og Niels Krabe.
Bedstefar giftede sig med Maren fra "Krabbegården."
Hans søster Anne giftede sig med Chr.Nielsen Krabbe.

Aftægtskontrakt
for
Mette Nielsdatter enke efter Niels Christensen Krabbe.
Nørgård i Hellerød, som vi her kalder Krabbegården.

Da jeg underskrevne Mette Nielsdatter, enke efter afdøde Niels Christensen Krabbe af Hellerød by, Søndbjerg sogn, på Thyholm under dags dato med min Laugsværges råd og samtykke har overdraget og bortskjødet til mine sønner Niels Nielsen og Christen Nielsen min eiende og iboende gård "Nørgård" i Hellerød med bygninger og jorder, anpart tiender samt besætning og bohave, så have vi i den anledning mellem os oprettet følgende

Aftægtskontrakt
" A "

Mine sønner Niels Nielsen og Christen Nielsen skulle, så længe jeg lever, forsyne mig med fornødne huuslig føde, lys og varme, og i sygdoms og skrøbeligheder erholde med den behørende pleje og opvartning.

1) Når jeg ikke længere måtte føle mig tilfreds med at være hos dem og familie eller at spise ved deres bord, da skulle de efter lovligt varsel opføre eller indrette i nordre ende af gårdens østre huus en beqvem beboelseslejlighed, der indrettes ligesom Ane Borres aftægtslejlighed i Egebjerg, hvilken huuslejlighed grundmures, forsynes med forsvarlig loft, vinduer,

døre og gulv og siden årlig vedligeholdes af nævnte mine sønner eller gårdens efterkommende ejere til bopæl for mig så længe jeg lever.

2) Når jeg indflytter i huusværelse for mig selv, skal bemeldte mine sønner eller gårdens ejere årlig levere mig 3 tønder rug og 4 tdr. byg godt forsvarlig huusholdningskorn, som leveres 1. maj og 1 november. Hver gang det halve. Ligeledes årlig:1 tdr. gode kartofler, 1/2 skæppe hvede, 1/2 lispund kaffe, 1/2 lisp.kandis og 4 pund cikorie, 4 karduser tobak, 16 potter brændevin og i penge 6 rigsdaler sølv, hvoraf 3 rigsdaler til hver termin - samt forår 1/2 pd. smør, 2 dusin æg, 1/2 skæppe kogeærter, 1 snes flynder og 1 1/2 ol sild.- Hver sommer 3 tørre torsk a 2 pd. og 2 snese ål a 8 pd.- samt efterår 1/2 pd. smør, 1/2 lispund ost, 1/2 dusin æg og 1 1/2 lisp. flæsk uden svær, 3 ferske torsk, ål lisp. 3 snese flynder, 2 fede gjæs, som udtages blandt gårdens givne gjæs, 2 ænder, 1 skæppe salt, 2 pund humle, 8 pd. tælle, 1 lisp. skaget hør og 2 slagtefår uden uld, som jeg udtager blandt gårdens slagtefår.- Hvert efterår skulle de eller gårdens ejer levere mig til malkning en tidligbærende ko, som foder og græs få med gårdens tidligbærende køer, og når koen ikke længere giver mig een potte mælk om dagen, skal gårdens ejer levere, hvis det indtræffer i sommermånederne fra 1 maj til 1.november, daglig 2 potter nymalket mælk, og i vintermånederne daglig 1 potte mælk af samme slags. - De skulle føde for mig hver vinter 2 får og græsse samme med deres yngel om sommeren, og bemærkes, at jeg første gang udtager fårene blandt gårdens fåreflok, samt at hvis et af fårene skulle døe for mig, da levere gårdens ejer mig et forsvarligt får i stedet.- Årligt skulle de levere mig tørv hjemført i rette bjergningstid: 8 læs skudtørv og 2 læs fladtørv a 21 snese læsset, forsvarlig størrelse og godhed.

3) Mit korn besørge de frit til og fra mølle, ligesom jeg skal have mit brød baget og mit øl brygget ved deres ildebrændsel. - Jeg forbeholder mig fri adgang til gårdens brønd, grubekedel, maltqværn samt plads i haven til behøvende kål og køkkenurter.

4) I sygdoms tilfælde skaffe de mig et ordentligt fruentimmer til min pleje og opvartning, hvilken de giver kost og løn. - De skulle hente præst og læge til mig, når jeg behøve og tilføre mig det fornødne strøsand.

5) Når jeg indflytter i huusværelse for mig selv, forbeholder jeg mig at udtage af boet til brug for min livstid et stueuhr, en jernkakkelovn, min kiste, dragkiste og gangklæder, 2 sengs klæder, 2 messing lysestager og en messing lysesaks, de fornødne kar, spande m.m. hvad til min særskilte huusholdningsdrift måtte behøves. - Ved min død skal min klædekiste tilhøre min datter Maren, ligesom hun og min datter Kirsten skulle dele mine gangklæder. - Alt andet ,som jeg måtte efterlade mig, skal tilfalde gårdens ejere, imod at de besørge min anstændige og hæderlige jordefærd. - Dog bemærkes, at hvis jeg måtte efterlade mig usyede tøjer, skulle de deles blandt mine fire sønner.

6) Min søn Jens Jespersen Nielsen, der nu er 15 år gammel, skal forsørges i gården til hans 18de år, ligesom han, til han bliver 24 år gammel, skal forsynes forsvarligt med klæder og linned. - Når han og min søn Niels Christian Nielsen, der nu er 23 3/4 år, bliver 24 år gammel, skal gårdens ejere på anfordring levere hver en ny malet fjedervogn med 1 skej jern. - Mens de ere hjemme eller i krigstjeneste, skal hver have 1får født om vinteren og græsset med yngel om sommeren, og når de forlade hjemmet, give hver et forsvarligt nyt Chatol. - Når de skulle i krigstjeneste give dem et sæt klæder, 10 specier og en madkasse med 1 lisp. smør, 1 lisp. ost, 1 lisp. røget pølse og 1/2 pund røget flæsk, ligesom de efter endt krigstjeneste skulle have 1 sæt klæder.

*7) Sålænge min datter Maren Nielsdatter, der nu er 21 1/2 år gammel, er ugift skal hun have 1 får født i gården om vinteren og græsset med yngel om sommeren, ligesom hun skal have 1 fkv *) hørfrø sået årlig; sålænge hun er ugift. - Hvis hun ikke inden 4 år måtte være udstyret med klæder og bohave, ligesom hendes søster Kirsten da hun forlod hjemmet, erstattes hende det manglende i penge, dog ej mere end 50 rbd. (rigsbankdaler) i sølv. - Når hun indtræder i ægteskab, skal gårdens ejere gjøre hende et forsvarligt bryllup efter egnens skik og brug, men hvis hun måtte renoncere, kan hun fordre 30 rbd. i sølv.*

*) fkv. (fjerdingkar):
Land: 1 fkv. = 1 hartkorn = 8 skæpper 32 fkv. = 96 album
Rummål: 1fkv = 4 1/2 pot = 4,348 l. (1 fjerding øl -34 pot.)

8) Den anførte aftægt med øvrige forpligtelser kan afstås således:

Beboelseslejlighedens indretning og vedligeh.:	*80 rbd. sø.*
Aftægten årlig 90 er femdoblet:	*450 rbd. sø.*
Begravelsesomkostninger:	*20 rbd. sø.*
De under 6de og 7de post anm. forpligtelser:	*450 rbd. sø.*
Ialt:	*1000 rbd. sølv.*

Siger eet tusind rigsbankdaler rede sølv, og skal den her nævnte aftægt med øvrige forpligtelser hefte på den mine sønner Niels Nielsen og Christen Nielsen i dag ved skjøde overdragne gård "Nørgård" i Hellerød med bygninger og jorder matr.nr.8a 22 og 25 tilsammen af nyt hartkorn 6 tdr. 1 1/2 alb. anpart kirke korn og qvægtiende, udsæd og avl af korn og hø på mark eller i huus, samt besætning og bohave, intet i nogen måde undtaget, og endelig bygningernes brandassurancesum i ildsvådes tilfælde- prioritets panteret næst efter 700 rbd. i sølv til hvilken ende denne kontract bedes læst for retten tillige som panteobligation.

"B"

Underskrevne Niels Nielsen og Christen Nielsen ejere af "Nørgård" tilstår herved at have indgået indgået nærværende qontract således som anført, og forbinde os og vore arvinger samt vor gårds efterkommende ejere til at opfylde samme i alle dele, forsåvidt den for os alle er forbindende ligesom vi også samtykke i den for aftægten bestemte prioritet i vore ejendomme. - At denne qontract er afsluttet og indgået bliver herved med vedkommende underskrifter bekræftet i 2 vitterlighedsvidners overværelse.

Christen Lund	*Mette Nielsdatter*	*H. Brannholm*
Christen Lund	*Mette Nielsdatter*	*Branholm*
	(med ført pen)	
		som Laugsværge:
Knud Chr. Nielsen	*Niels Nielsen*	*Christen Nielsen*

Læst inden Hassing Refs herreders ret torsdagen d. 14. Juli 1853 som beslægtscontract og maniculere og derefter protokoleret. - Med hensyn til det foregående vedlagte td. tillod nr. 22 findes.

Attestorer
Fueldin heer

Tinglæsning	*4 rgd.*
Bekræftelse	*1 rgd.*
Indførelse	*45 sk.*
Justitsråden	*1 rgd. 9 sk.*
Sagspenge	*45 sk.*
I alt	*7 rgd. 3 sk.*

7 rigsdaler tre skilling sølv.

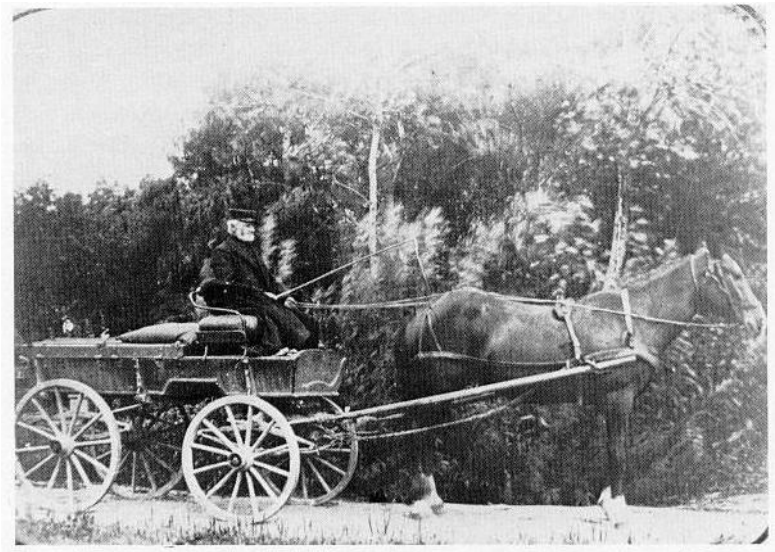
De to brødre delte Jorden og Christen byggede ny gård hvor nu Kr. Larsens Karl bor sammen med Anna, der er oldebarn af Kirsten!! Og Kr. Ilkjær bor i Krabbegården og er oldebarn af Kirsten!

Om min far, Chr. Gades linie.

"Kappelgaard"

Min farmor "Maren" lå bunden til sengen af leddegigt i mange år. Kusine Alma fortalte mig, at Kirsten, der boede hvor nu Christen bor, kom og besøgte Søsteren, og de beklagede sig til hinanden sådan: du kan sagtens Kirsten, for du kan gå, jamen du kan sagtens Maren for du kan se. Kirsten var nemlig blind.

Niels (Christensen) Gade, f. 1833 i sin arbejdsfjedervogn forspændt den jyske hest. Desværre mangler på bagsmækken den grønmalede kasse, hvori han opbevarede de røgede ål, som han solgte på Horsensegnen og længere sydpå.

Min farfar "Niels" blev sikkert indført i ålehandelen af sin far og han blev ved til han blev 80 år. Vi må tænke os at det var gået ham sådan i blodet at han dårlig kunne undvære det. Han har sikkert oplevet mange sære ting, og iagttaget folkets fremskridt, bl.a. roedyrkning, Far fortalte om, da han såede en hel ager med gulerødder, hvordan naboerne snakkede!

Der kunne også være ubehageligheder under rejserne, som dengang da han nylig havde forladt Holstebro og begav sig ind over heden og der træffer en ældre dame med en kurv på armen, hun ville da så gerne op at age, det kunne Gammelfå ikke så godt nægte hende, men - men det huede ham nu ikke så godt, for der var nu noget fordægtig og sært mandhaftig ved damen, og gammelfå så sig godt for og fik øje på en pistol i damens kurv, og han indså straks at her måtte handles hurtig, for nu stod han over for en skinbarlig røver og ikke en dame. Så siger han til damen: nåh vi må skynde os lidt mere, og han begynder at svinge med pisken og er så uheldig at tabe den. Da gammelfå et godt stykke henne ad vejen endelig får hold på hesten, siger han til damen: du får lige hente min pisk, for jeg tør ikke slippe tømmen,for hesten er noget vild (det passede nu ikke) - så snart røveren var stået af vognen kørte Gammelfå alt hvad hesten kunne orke til det næste bedested hvor han vistnok byttede sig til en frisk hest.

Hen på efteråret begav Bedstefar sig ud til de omkringboende for at købe gæs, sammen med sin gode ven Mikkel Møller - (han var krigsveteran fra 1964) Men de måtte først om til købmand Bering for at låne penge til betaling af gæssene, de spurgte ham så hvor meget han forlangte for lånet? ”10 kr.” Da de nu var på vej derfra, siger Mikkel: ”Det var for meget han tog i renter!!”. ”Ja så, ” siger Bedstefar, ”så handler jeg ikke mere med ham!”.

Når en passende flok var indkøbt, blev de drevet til Oddesund hvor de skulle svømme over med et par både bagefter til at drive på, og derefter vandre på deres gåseben ad landevejene ned omkring de østjydske byer, hvor de blev solgt til fedning på stubmarkerne. Min far var med som gåsedriver, da han var dreng. Han fortalte, at langt nede i Jylland skulle de passe på, for der kom gåseflokke fra Østrig. Disse gæs var mindre end vores, og derfor ville de genne dem sammen med vores, og så var det umuligt at finde egne gæs igen.

Hjemme hos Gammelfå i Hellerød var der en pigtærsker ligesom den jeg har fortalt om hos Gammelfå i Boddum. Da der jo ingen elektricitet var, (Elværkerne bgyndte omk.1911) var der kun vindkraft til at trække tærskeværket, og da vinden er såre ustabil kunne det hænde at maskinen løb løbsk, og engang gik det galt, velsagtens i et vindstød, pigtromlen sprang og ramte gammelfår i ansigtet. Min far blev i hast sendt til Hvidbjerg på en hest, der dengang var det hurtigste trafikmiddel, efter lægen. Der var i førstningen tvivl om han kunne overleve, og han var da også vansiret i ansigtet resten af livet.

Gammelfå var handelsmand. - Når der var udsolgt af ålene, købte han ind af forskellige ting, som der var mangel af på hjemegnen .xmp. æbler i fustager og vist en del trævarer, så at der var læs begge veje.

Disse vældige gåseflokke har nok været et syn værd. Det fortalte Poul Jochumsen om. Han tjente som 6 eller 7 årig dreng i et husmandsbrug ved siden af Tage Krens gård. Han kunne som 85 årig endnu huske at nogle mænd kom drivende der forbi med en gåseflok så stor at den kunne slet ikke tælles!!!

De sidste år Gammelfår levede, gik han rundt til sine børn og hjalp til med lidt husflidsarbejde bl.a. snitte tøjrhæle og tvinde hælsnorreb, han kunne også sidde på loftet og kaste korn, som skulle bruges til sædekorn, det har jeg også set min far gøre.

Niels Gades Testamente.

Min sidste efterladte lille Formue ønsker jeg bliver uddelt efter min Død, til mine Børnebørn så Ligelig og retfærdig som jeg formår.- Min ældste Søn Kristen Gades 8te Børn, skal have 500 Kroner at dele, dog således, at hans ældste Søn Niels, og hans Datter Maria som bærer, min og min hustrus Navne, skal hver have 100 Kroner, og så får hver af De andre Børn 50 Kroner = 500Kr.
Dernæst min Søn Kristian Gades 3 Børn skal dele 300 Kr. hver får 100 kr. = 300 Kr.
Min Svigersøn Peder Krabbe og min Datter Sidsels 3 Børn skal have hver 100 Kroner, min Datter Sidsel Krabbe skal også have 100 Kr. = 400 Kr.
Min Søn Karl Nikolaj Gades 4re Børn skal hver have 100 = 400 Kr.
Min Søn Niels Krabbe Gades 4re Børn skal hver have 100 = 400 Kr.
min Søn Peter Gades 6 Børn skal ligeledes hver have 100 = <u>600 Kr.</u>
Ialt: 2.600 Kr.

Det bemærkes at min Søn Karl Nikolaj Gade skylder mig 200 Kr. Den ene 100 Kroner skal han selv beholde, den anden 100 skal Han betale til sin Broder Niels Krabbe Gade.

Ønsker jeg også at samme N. K. Gade skal have 200 Kr. af de Midler jeg efterlader mig, foruden de 100 Kr. af sin Broder. Ligeledes er det min Villie at min Søn Peter Gade skal have 200 Kroner som Hjælp til min Begravelse. Ligeledes er det også min Villie at Josef Kristensen og Hustru Tambohus skal have 100 Kroner efter min Død. Ifølge min og min afdøde Hustrus bestem-melse, skal vore 2 senge med sengeklæder med tilbehør Lagener Hølsklæder efter min Død tilhøre min Datterdatter, Maren Krabbe, og min Sønnedatter N.K. Gades Maren Gade af Hellerød begge til at Dele.
Det er min sidste Villie at give til Dansk Missionsselskab 2 a 3oo Kr. om der bliver det, det Håber jeg.
Endvidere Bemærkes at Ejendommen i Flovlev som min Svigersøn Peder Krabbe og min Datter beboer, og som jeg har

Skøde på må overdrages Peder Krabbe og hans Hustru til fri Rådighed og Ejendomsret, imod at overtage Kreditforeningslånet stor: 1800 Kroner. Dette må for mig ordnes når De selv ønsker det.

Mit Hjertes Ønske, at Gud i sin Nåde vil velsigne og bevare Eder Alle.
Eders Fader Niels Gade.

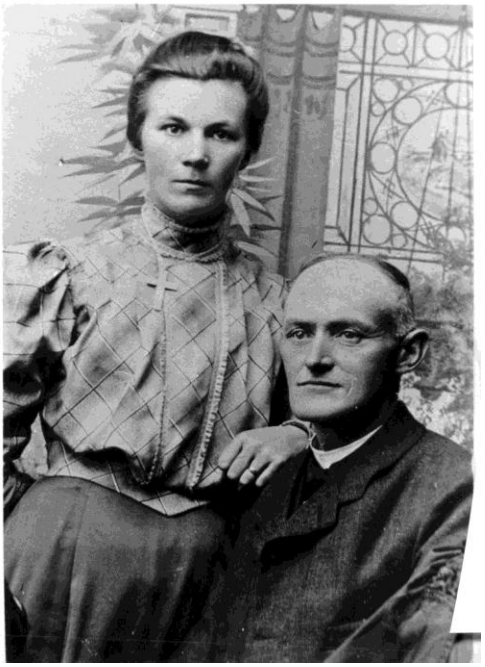
Giv Nøjsomhed med Lidet
Giv Gavmildhed med mere
lad Enighed regere
Så hver har Fred med sit.

Min Far Kr. Gade var handelsmand, og tjente godt derved, men han fortalte, at han flere gange måtte holde op, fordi han følte at det tog magten fra ham. Han blev formodentlig oplært af sin Far. Han fortalte også at hans Far forlangte af dem når de gik derhjemme at de bestilte noget. Måske var det derfor at far fattede uldposen og blev uldhandler. Senere var han med i gåsehandelen. En tid var han i kompagni med N.M. Søndergård, sådan at far købte studene op og sendte dem til Hamborg, hvor N. M. så solgte dem. Da priserne engang var stærk stigende sendte N.M. et telegram sålydende: Køb-Køb! Karl og jeg har hentet og bragt kreaturer både i Uglev og Hvidbjerg om aftenen. Eller når han købte i Boddum, måtte sælgeren trække dem til Draget hvor Karl og jeg hentede dem.

Far var garderrekrut sammen med Kong Christian d.10 men kun i 2 måneder, da han fik musetyfus, og derved fik han ødelagt maven, og måtte leve af tykmælk og gulerødder resten af sine dage.

Far købte i 1891 den gård hvor nu Holger og Laura bor, af Niels Søndergård, der flyttede til Gadegård i Helligsø, og blev gift med Dorthea Marie Jensen. Dorthea døde 9 mdr. efter sammen med Barnet.

20/6 1894 blev min far gift med Dortheas veninde Jeprine Laura Jepsen. Hun døde 3/6 1897, vistnok af tuberkulose og uden at efterlade børn.
På sine handelsture til Boddum er Far formodentlig kommen indenfor hos Niels og Kristiane, de var jo begge fra Barslev og Niels' bror Søren var gift med Fars kusine. På den måde var de kendt, og da det ikke er godt for mennesket at være ene,

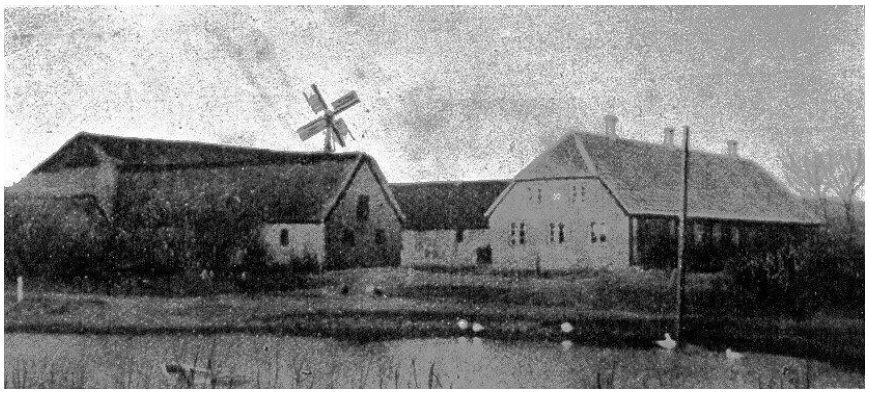
vovede Far sig som bekendt ud i ægteskabet endnu en gang, nu med min mor: Mette.

Moster Karen som var Mettes lillesøster, fortalte mig engang, at Mettes mor snakkede alvorlig med Mette og sagde: "tink no o Met, te do er jo ét den føst.".
Mette og Christen blev gift i 1899 og vi fik Laura Dorthea opkaldt efter de to første, 24/9 1900.
I 1902 købte de Årup Enggård, der fik vi så Niels, men efter et halvt årstide blev Skelhøjgård til salg. Far købte den, og så var de så at sige hjemme igen.
Om min mor sagde Peter Kræ'mer (f. 1905) "Hun var en Engel".

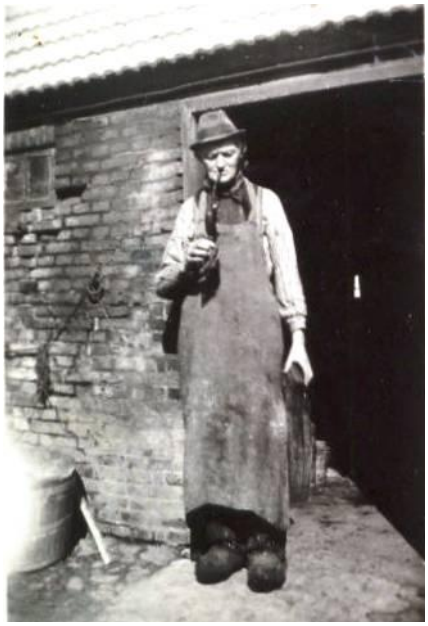
Mor og Far!

Maleren Kristian Krabbe tjente her da han var 12 år. Når han gik over gården, kaldte Mor på ham og stak em mellemmad med puddersukker til ham, og Lassen kom ind til en tår ekstra kaffe, altsammen når Far ikke så det.
Far blev efterhånden meget velhavende, men det blev sat over styr

altsammen, på grund af kautioner. Vi turde ikke vedgå arv og gæld da far var død i 1933.
De to fik kun 15 år sammen, idet Mor fik barselfeber efter Musses fødsel og døde dagen før sin fødselsdag 4de juledag, 1915.

Skelhøjgaard

Far, Christen Gade, i æ strigel-tøj
- han er ve å børst æ høveder!

Skriv, skriv, du dejlige liv
ondt eller godt
stort eller småt
skriv hvad du vil
jeg byder mig til
for det tunge, det glade
kun ikke de tomme hvide blade

Jenny Blicher- Clausen---1902.

Nej, når En har levet så læng; og så fornyved som a, så må En aldrig knurre over at dø. Men a skal ett næjt, for,-te da a nu lå her i sommer på mi, lej, og a kund hør, hvordan te æ fovl de sang, da tint a ve mæ sjæl, te det kund endda ha wott skjøn endnu en gang at se hvordan æ avl stod.
A ved nok, te der er aldrig jen strå af det, der er min, men det er et fornyvle syn iløwle! og da de så begynd, at slå ned af det, og a kund hør, hvordan æ hjølleer de blev strøgen, så så a te mæ sjæl: Krejsten, sa a, no æ det æ sidst, år, te do vil hør, æ hjølle-stryg!- Men hva, jen gång må jo vær, den sidst,! ingen kan jo løv, al dav!
Jeppe Åkjær.